

Význam demokracie a EÚ pre kvalitu života

Peter Goliaš

riaditeľ INEKO

Prednáška pre študentov stredných škôl

Závislosť očakávanej dĺžky života pri narodení a indexu demokracie

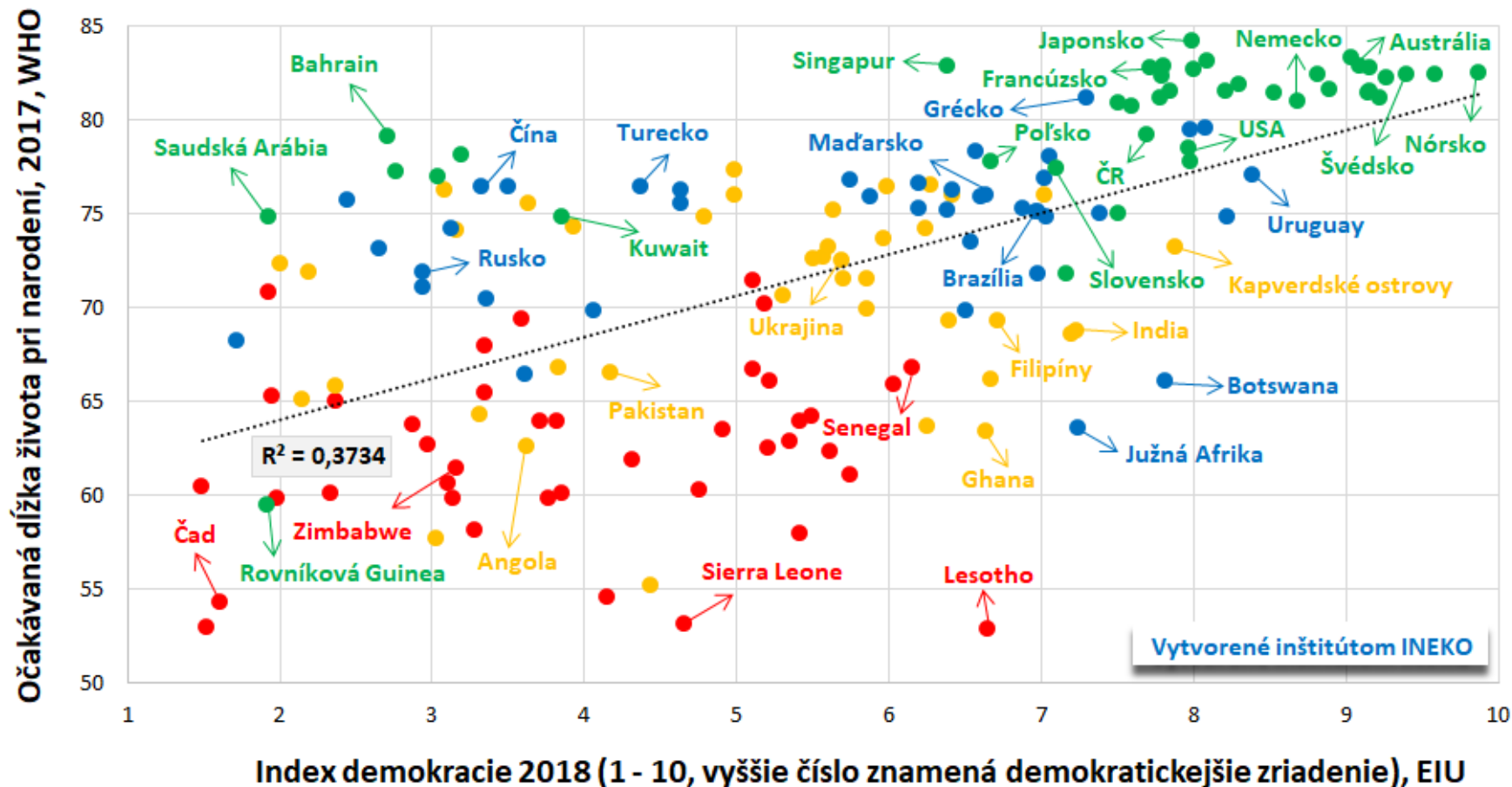
● Najchudobnejšia štvrtina krajín

● 2. štvrtina

● 3. štvrtina

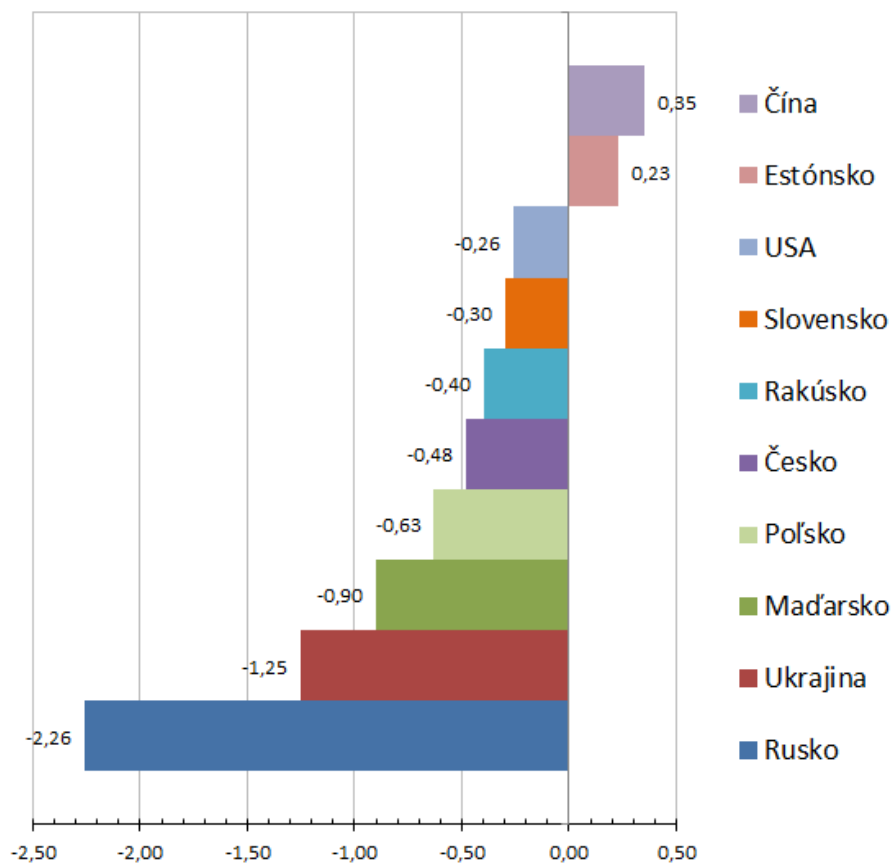
● Najbohatšia štvrtina krajín

(IMF, 2017, HDP na osobu v parite kúpnej sily)

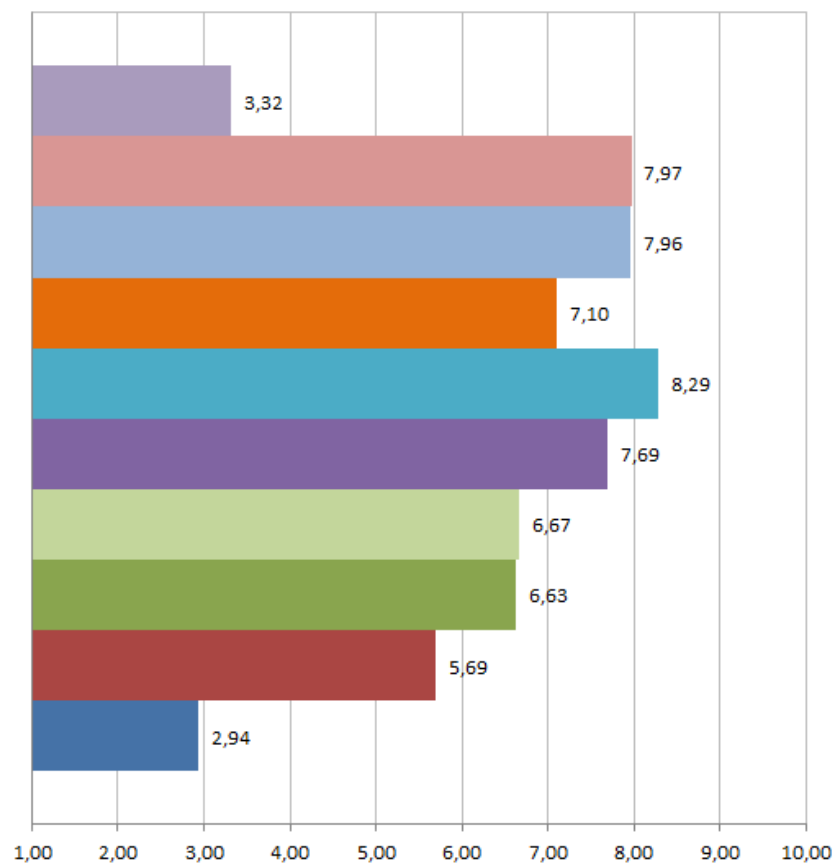

Zdroj: INEKO na základe dát IMF, WHO a EIU

Zmena indexu demokracie v rokoch 2006-18

Index demokracie v roku 2018

Zdroj: The Economist Intelligence Unit, hodnotenie na stupnici 1-10, kde 1 = žiadna demokracia a 10 = najlepšia demokracia

Ako merajú kvalitu demokracie

1. Volebný systém (SR: 9,58) – slobodné a férové voľby, politický systém, atď.
2. Fungovanie vlády (SR: 6,79) – systém brzd a protiváh, korupcia, dôvera k vláde a politickým stranám, atď.
3. Účasť občanov na politickom živote (SR: 5,56) – volebná účasť, aktívne členstvo v politických organizáciách, angažovanosť ľudí
4. Politická kultúra (SR: 5,63) – verejná mienka o demokracii, vplyve na verejný poriadok, ekonomiku, atď.
5. Občianske slobody (SR: 7,94) – sloboda médií, nezávislosť súdnictva, vláda zákona, ochrana súkromného vlastníctva, ochrana ľudských práv, atď.

Protesty Za slušné Slovensko

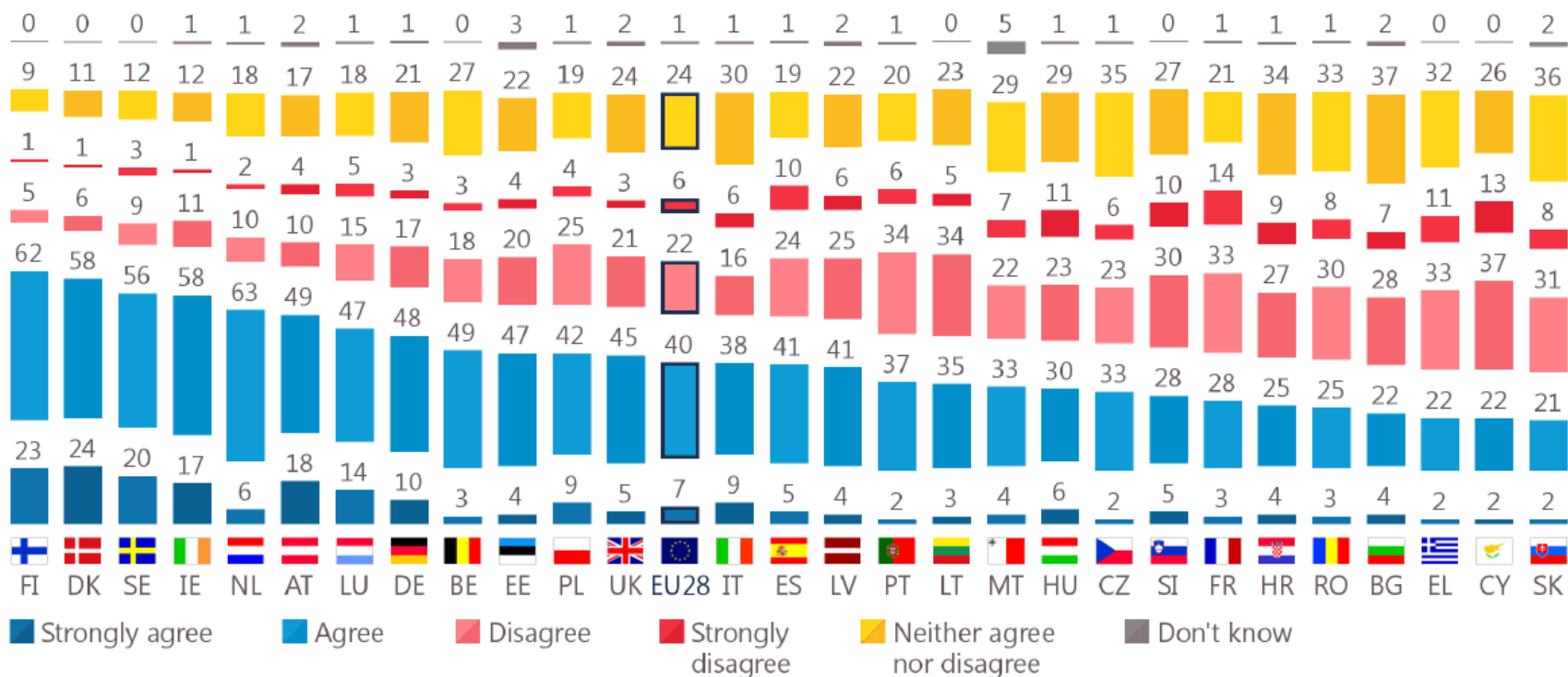

Zdroj: TASR, Nový Čas, zoznam.sk

Sociálny kapitál

QA1.10 Please tell me to what extent you personally agree or disagree with the following statements.

Generally speaking, most people in (OUR COUNTRY) can be trusted (%)

Zdroj: Eurobarometer, apríl 2018

Protikorupční pochody, 2017

Zdroj: Denník N, INEKO

Demonštrácie v Poľsku, 2017

Zdroj: Denník N

Reakcia EÚ

- Január 2016: spustenie dialógu o dodržiavaní práva (reakcia na zmeny na Ústavnom súde a vo verejnoprávnych médiách)
- Júl 2017: List vyjadrujúci znepokojenie nad zákonom o súdoch
- September 2017: Požiadavka na nápravu
- November – December 2017: Európsky parlament a neskôr aj EK požiadali spustiť Článok 7 Zmluvy o EÚ
- September 2018: EK obžalovala Poľsko na Súdnom dvore EÚ
- Hrozba pozastavenia hlasovacích práv v Rade EÚ

Železný zákon oligarchie

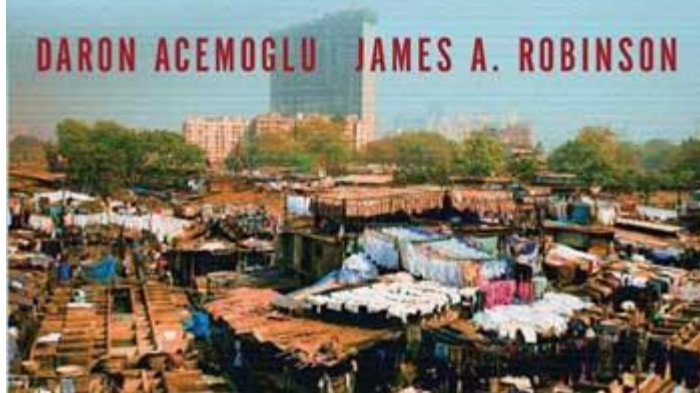
1911: nemecký filozof Robert Michels

"Truly awesome . . . brilliant in its simplicity and power."—Steven Levitt, coauthor of *Freakonomics*

THE ORIGINS OF
POWER, PROSPERITY, AND POVERTY

WHY NATIONS FAIL

DARON ACEMOGLU JAMES A. ROBINSON

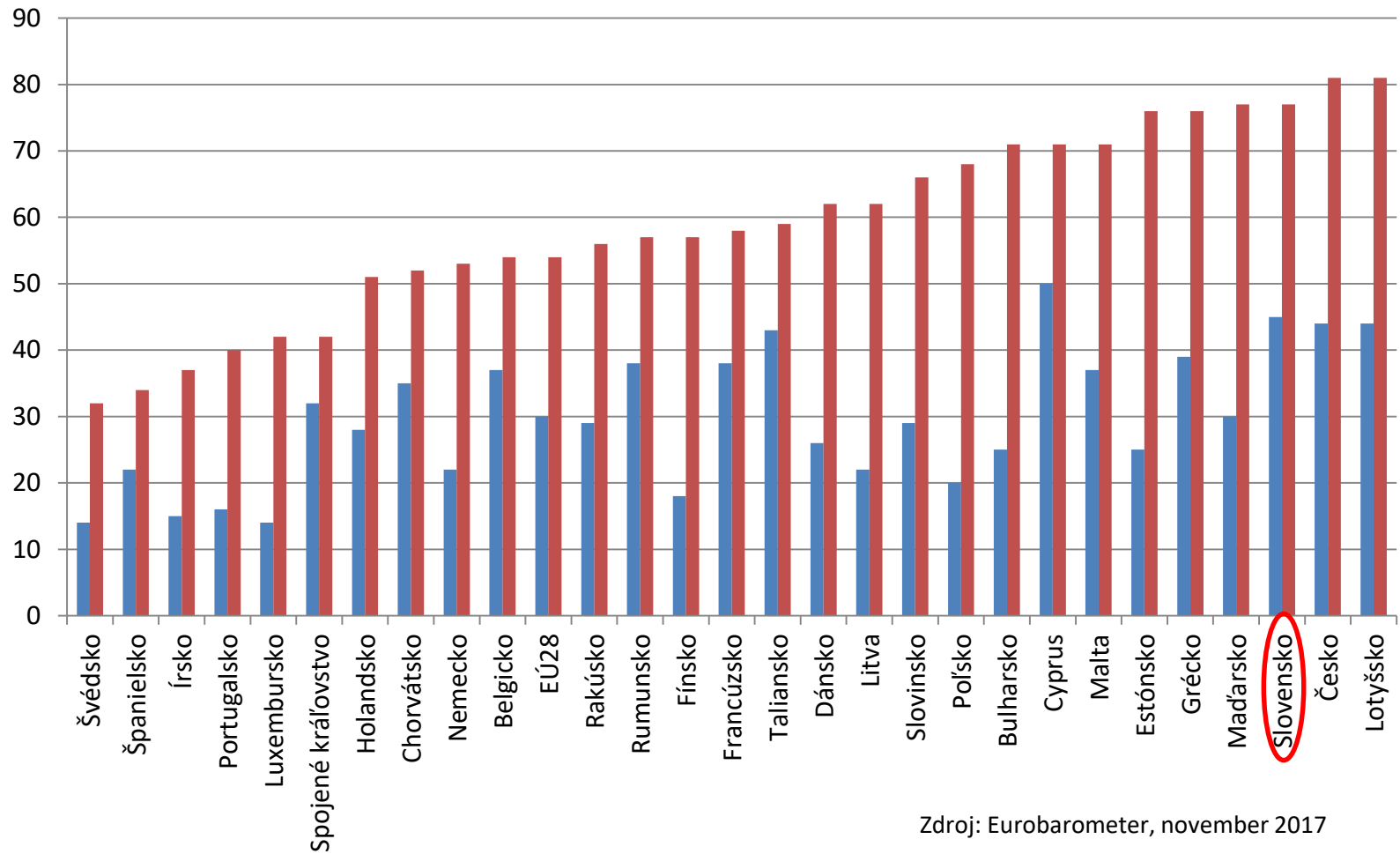

Inštitúcie a hodnoty

Podiel ľudí s negatívnym pocitom k imigrácii (v %)

■ Imigrácia z iných krajín EÚ ■ Imigrácia z krajín mimo EÚ

Demokracia vs diktatúra

„Demokracia je komplikovaný, finančne náročný, únavný a čas zožierajúci proces, ktorého výsledkom je dobré riešenie. Totalita, naopak, je jednoduchý, lacný, rýchly proces, ale výsledok je zlé riešenie, na ktoré ľudia doplatia. A často veľmi tragicky.“

Elena Pätoprstá, protikorupčná aktivistka,
Okrúhly stôl INEKO o demokracii, 11.11.2016

Kedy dobehneme západ?

1. Vyberte si ukazovateľ

HDP na osobu*

* v parite kúpnej sily

2. Vyberte si vašu krajinu

Slovensko

3. Vyberte si porovnávanú krajinu

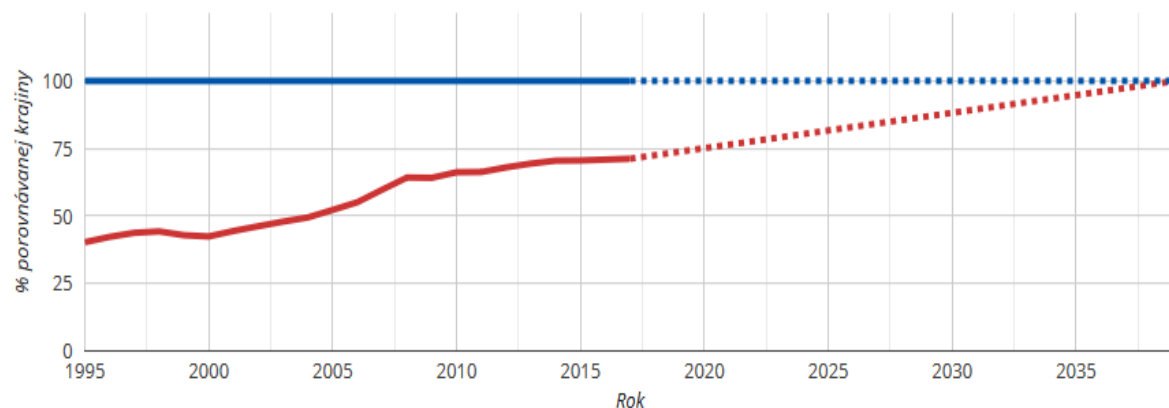
Priemer EÚ 15

4. Zvoľte si tempo dobiehania (+) / zaostávania (-)

☒ Priemer posledných 20 rokov (1,37 p.b.)

☐ vlastné: 1,00 p.b. za rok

Dobíehanie v čase

Zdroj: Eurostat

Kedy Slovensko dobehne Priemer EÚ 15?

v roku 2039

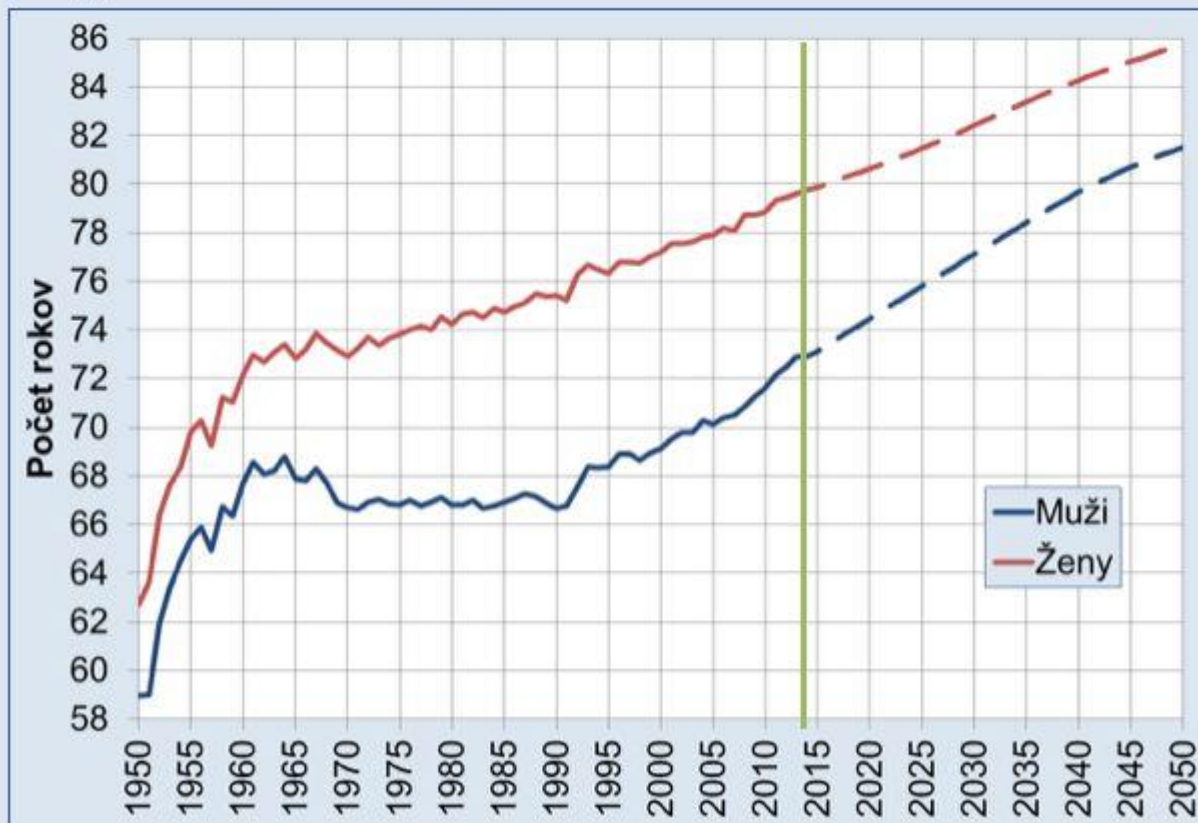
Porovnanie s krajinami V4

Slovensko	2039
Česká republika	2040
Maďarsko	2056
Poľsko	2045

Zdroj: <http://dobiehanie.ineko.sk/>

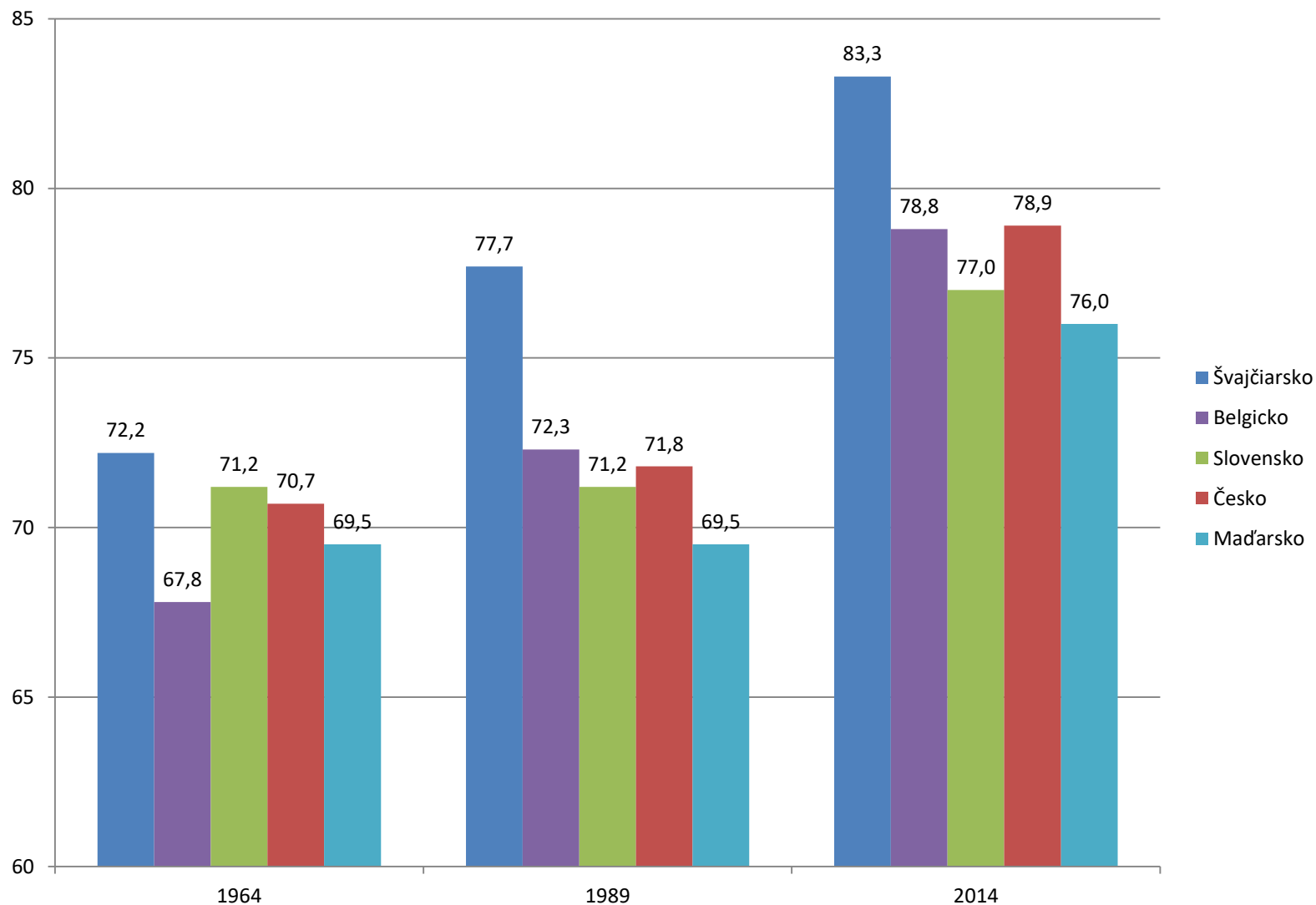
Vývoj strednej dĺžky života

Stredná dĺžka života pri narodení vývoj 1950 - 2014, prognóza 2015 - 2050

Zdroj: <https://www.aktuality.sk/clanok/304076/aka-bude-populacia-slovenska-o-30-rokov-slobodna-bezdetna-a-stara/>

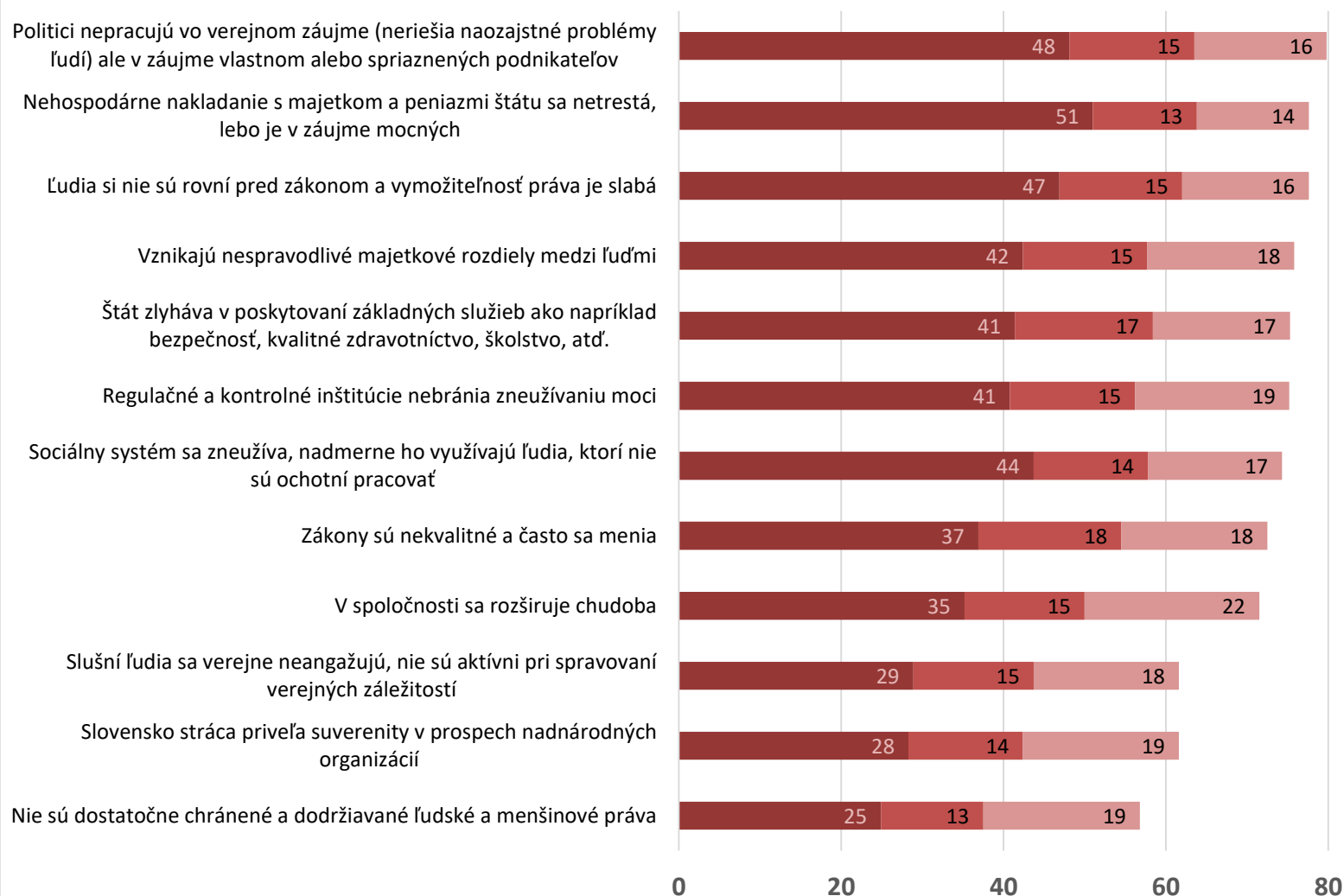
Stredná očakávaná dĺžka života pri narodení (v rokoch)

Zdroj: Eurostat

Prečo demokracia v SR zlyháva - súhlas (v %)

■ Rozhodne súhlasím ■ Súhlasím ■ Skôr súhlasím

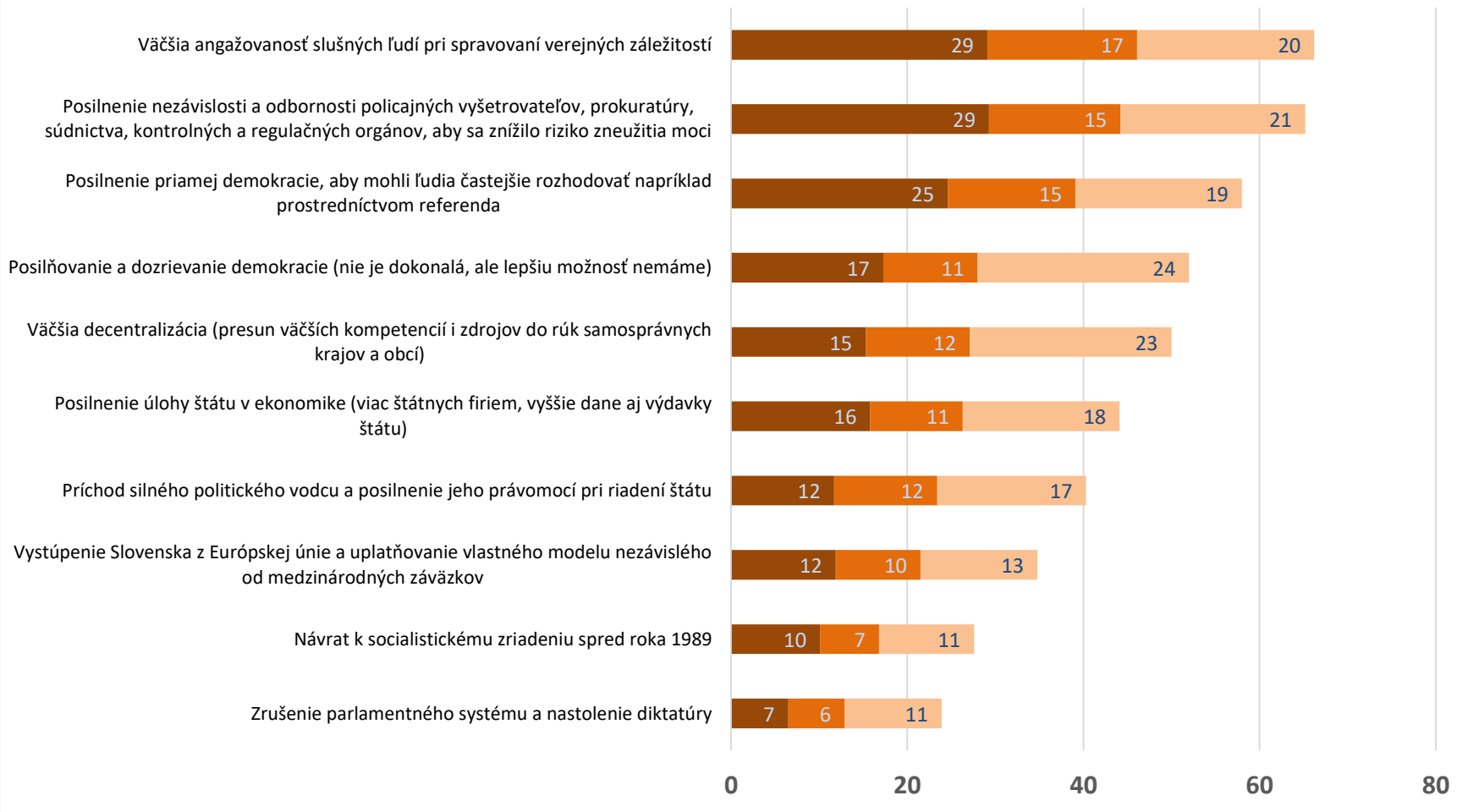
Príčiny podľa volebných preferencií

	Nadpriemerný súhlas	Podpriemerný súhlas
Politici nepracujú vo verejnom záujme	ĽS-Naše Slovensko, KDH	SMER-SD, MOST-HÍD
Netrestanie nehospodárneho nakladania s majetkom štátu	ĽS-Naše Slovensko	SMER-SD
Nerovnosť pred zákonom	ĽS-Naše Slovensko, nerozhodnutí	SMER-SD
Nespravodlivé majetkové rozdiely	Nevoliči, ĽS-Naše Slovensko	Nerozhodnutí, SMER-SD
Nekvalitné verejné služby	OĽANO-NOVA, ĽS-Naše Slovensko	SMER-SD
Regulačné a kontrolné orgány nebránia zneužívaniu moci	ĽS-Naše Slovensko	SMER-SD, MOST-HÍD
Sociálny systém sa zneužíva	ĽS-Naše Slovensko	OĽANO-NOVA
Zákony sú nekvalitné a často sa menia	ĽS-Naše Slovensko, KDH	SMER-SD, MOST-HÍD
V spoločnosti sa rozširuje chudoba	ĽS-Naše Slovensko, SME Rodina-Boris Kollár	SMER-SD, SNS, MOST-HÍD
Slušní ľudia sa neangažujú	ĽS-Naše Slovensko, OĽANO-NOVA, nevoliči	SMER-SD
Strata suverenity	ĽS-Naše Slovensko, nevoliči	SMER-SD
Nedodržujú sa ľudské a menšinové práva	Nevoliči, nerozhodnutí, ĽS-Naše Slovensko	SMER-SD

Zdroj: INEKO, 2016

Alternatívy súčasnej demokracie - súhlas (v %)

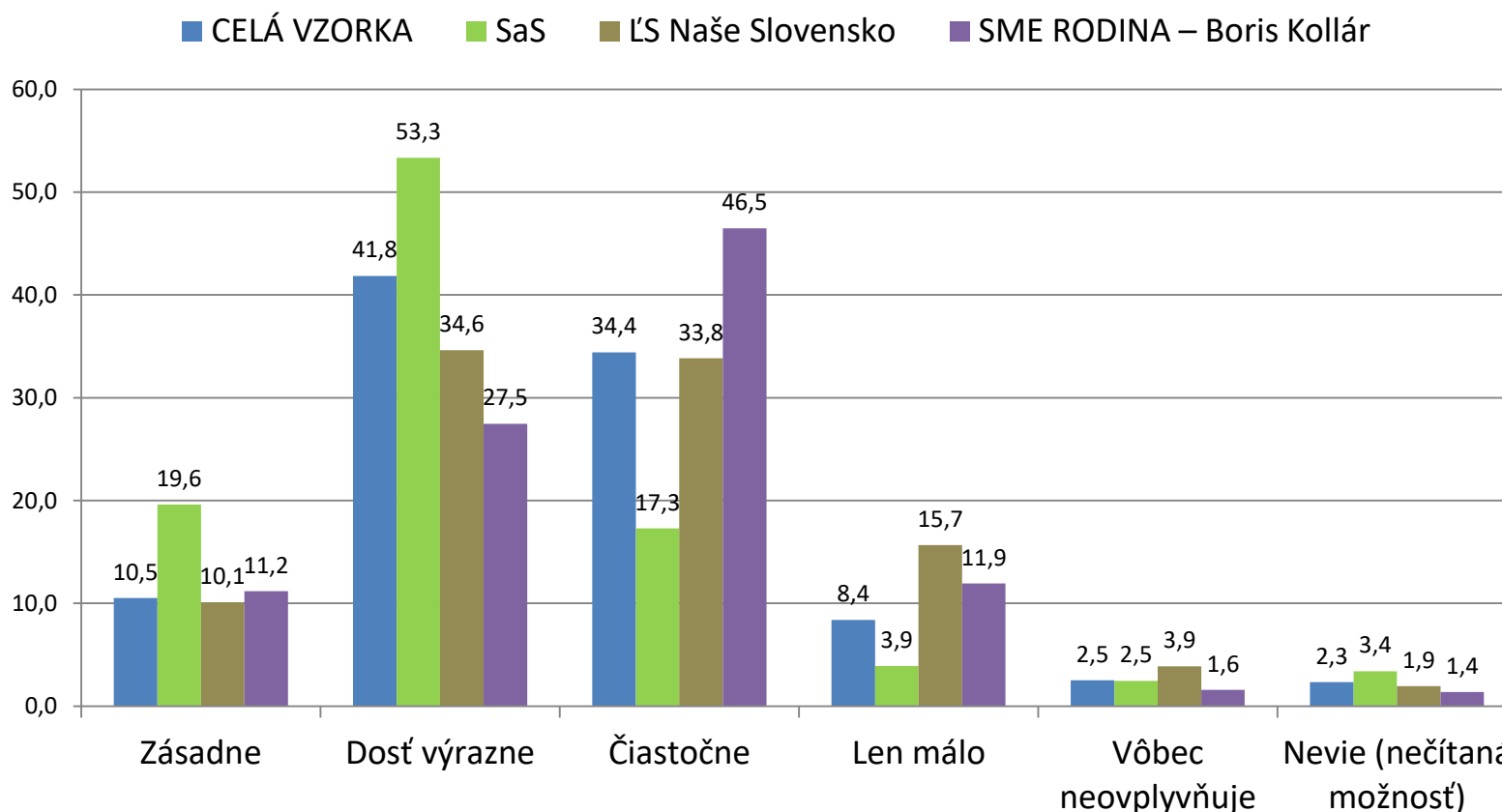
■ Rozhodne súhlasím ■ Súhlasím ■ Skôr súhlasím

Zdroj: INEKO, 2016

Vzťah s kvalitou života (v %)

Do akej miery podľa Vás kvalita demokracie ovplyvňuje kvalitu života ľudí na Slovensku?

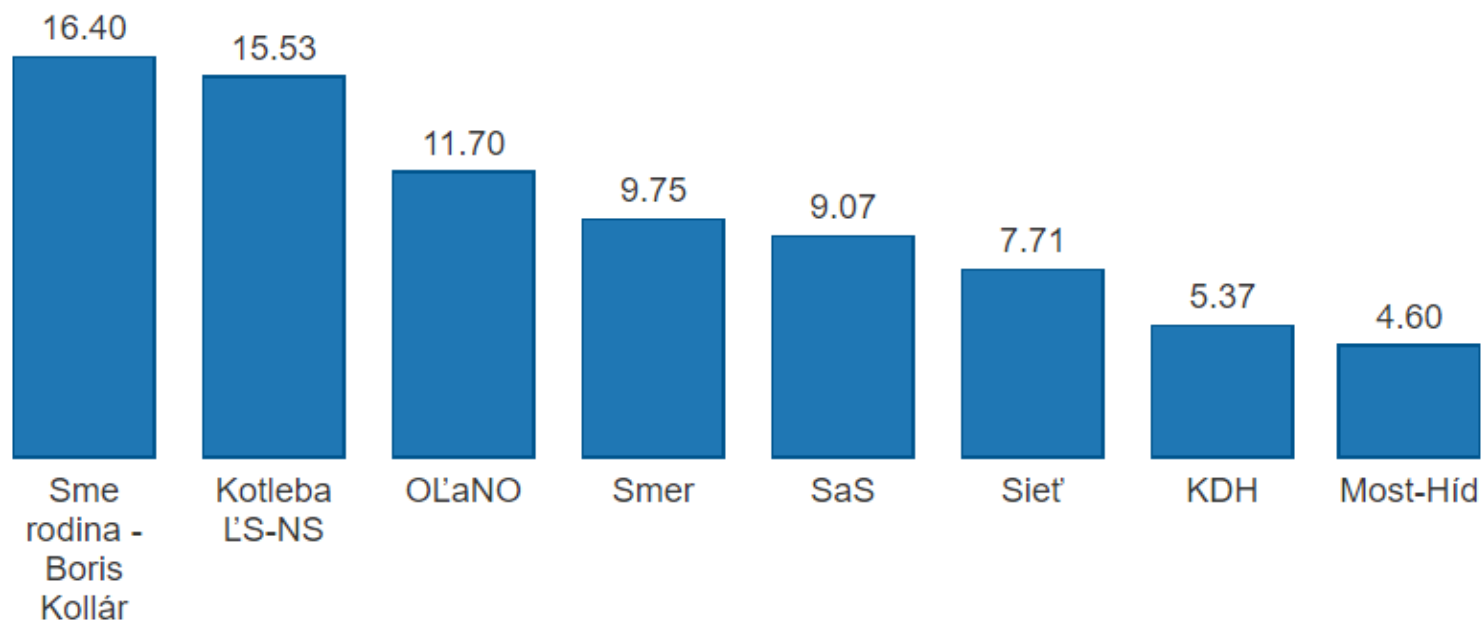
Vplývajúce faktory: vzdelanie, región, príjem

Zdroj: INEKO, 2016

Ako volili mladí v roku 2016?

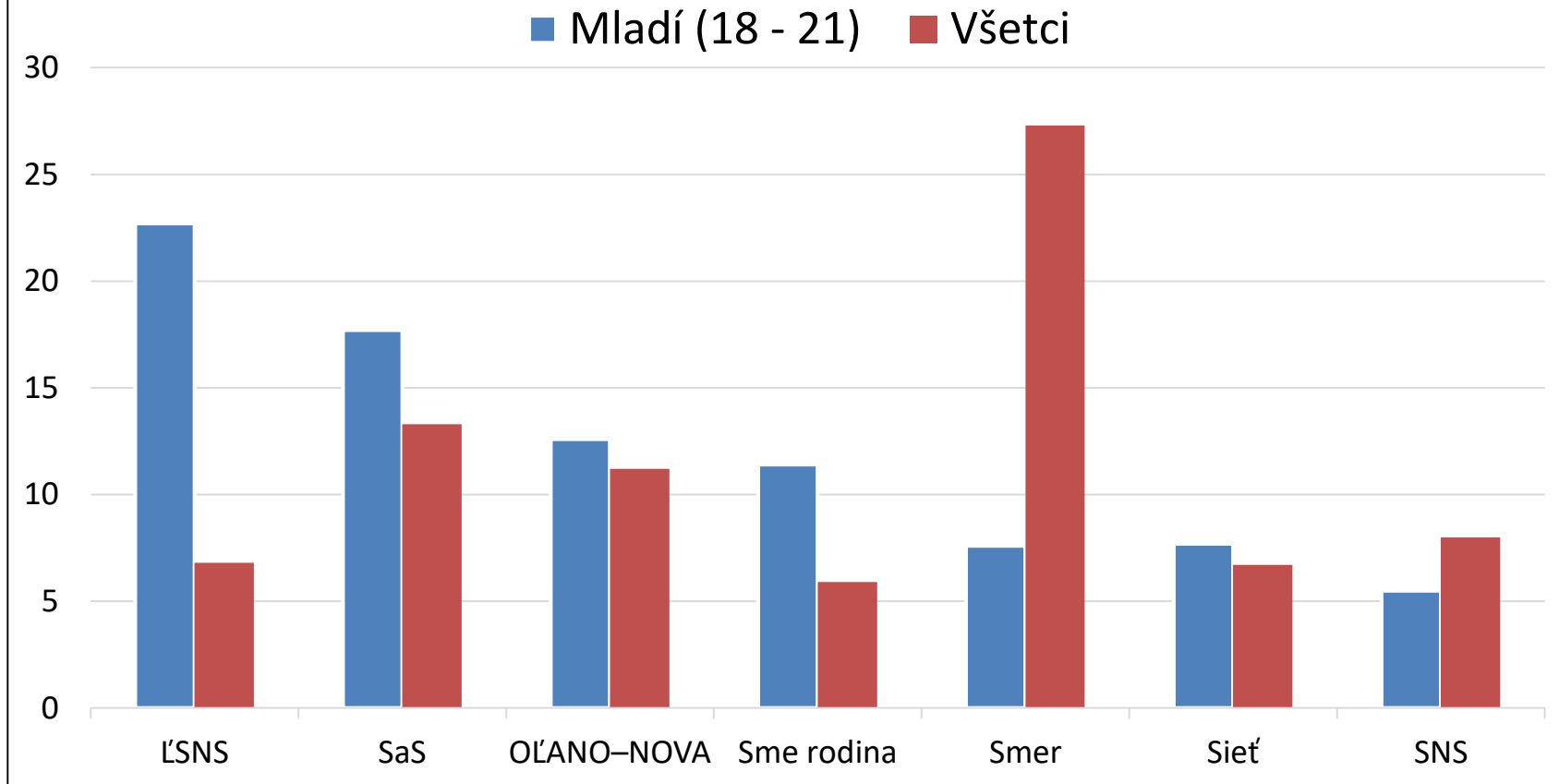
Ako by dopadli voľby stredoškôľakov

Simulované voľby na stredných školách medzi študentami nad 15 rokov robila Rada mládeže Bratislavského kraja. Z 11 426 "oprávnených voličov" vybraných škôl odovzdali 5794 platných hlasov, účasť bola 52 %.

Source: Rada mládeže Bratislavského kraja [Get the data](#)

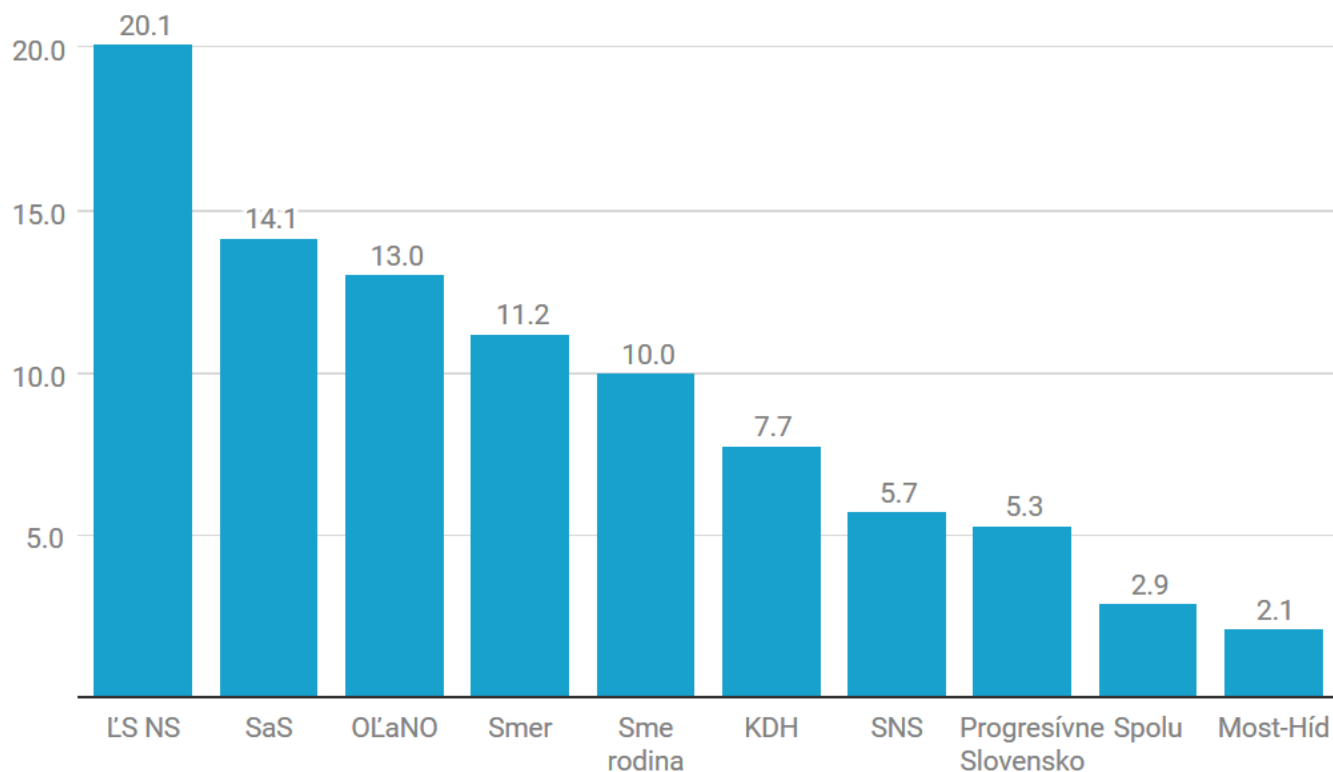
Koho volili ľudia od 18 do 21 rokov v parlamentných voľbách v roku 2016 (%)

Zdroj: Agentúra Focus, Exit poll, 2016

Koho by volili mladí v roku 2018?

Ako by volili mladí od 18 do 24 rokov?

Source: Rada mládeže Slovenska • [Get the data](#) • Created with [Datawrapper](#)

Zdroj: Denník N, 26.11.2018

Key words

- Abuse of power
- Iron law of oligarchy
- Creative destruction
- Social capital
- Division of power, checks & balances
- Rule of law
- Civil society
- Freedom of press/expression

Ďakujem za pozornosť!

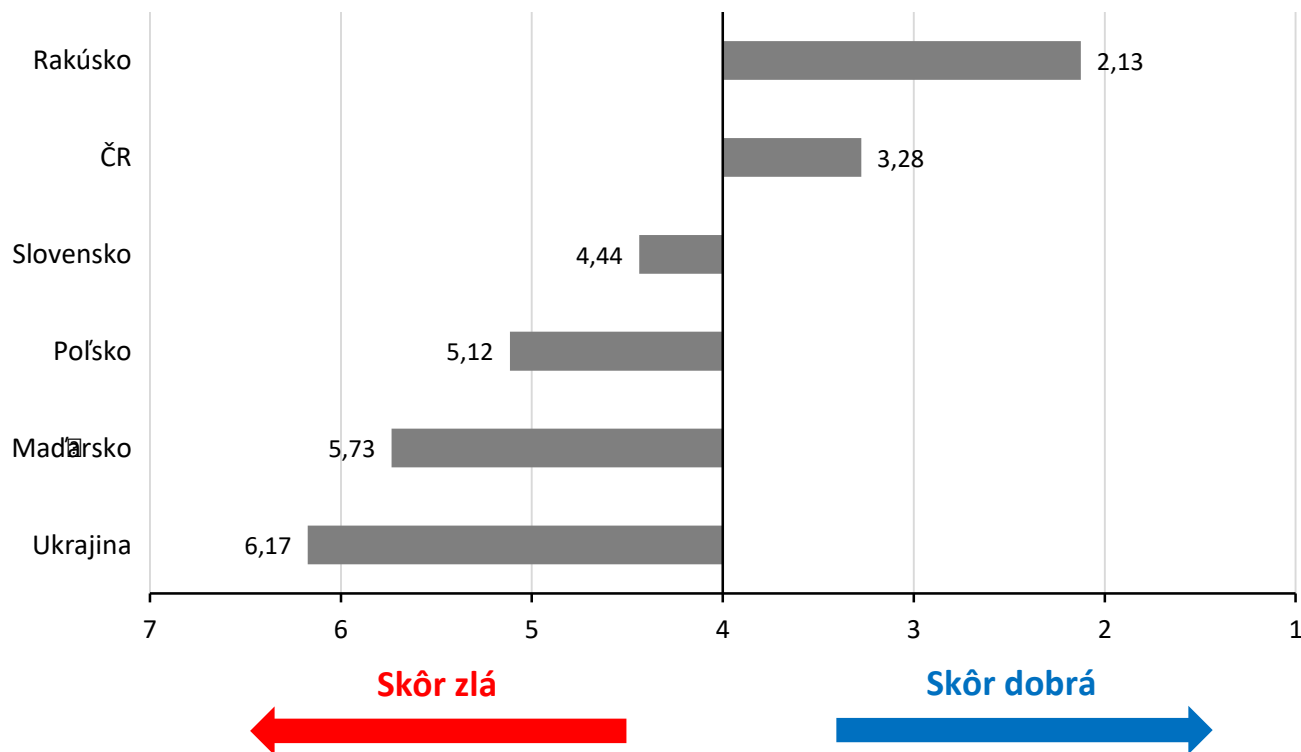
Finanční donori:

Zastúpenie Európskej komisie v SR
Konrad Adenauer Stiftung
Center for International Private Enterprise (CIPE)
Nadácia Eset

Demokracia okolo nás

Kvalita demokracie v SR a susedných štátoch

(podľa hodnotenia 80 osobností v dotazníkovom prieskume INEKO)

Hodnotiaca známka na stupnici 1 až 7, kde 1 = výborná a 7 = veľmi zlá

Zdroj: INEKO, 2016

Demokracia na Slovensku

Názory na kvalitu demokracie

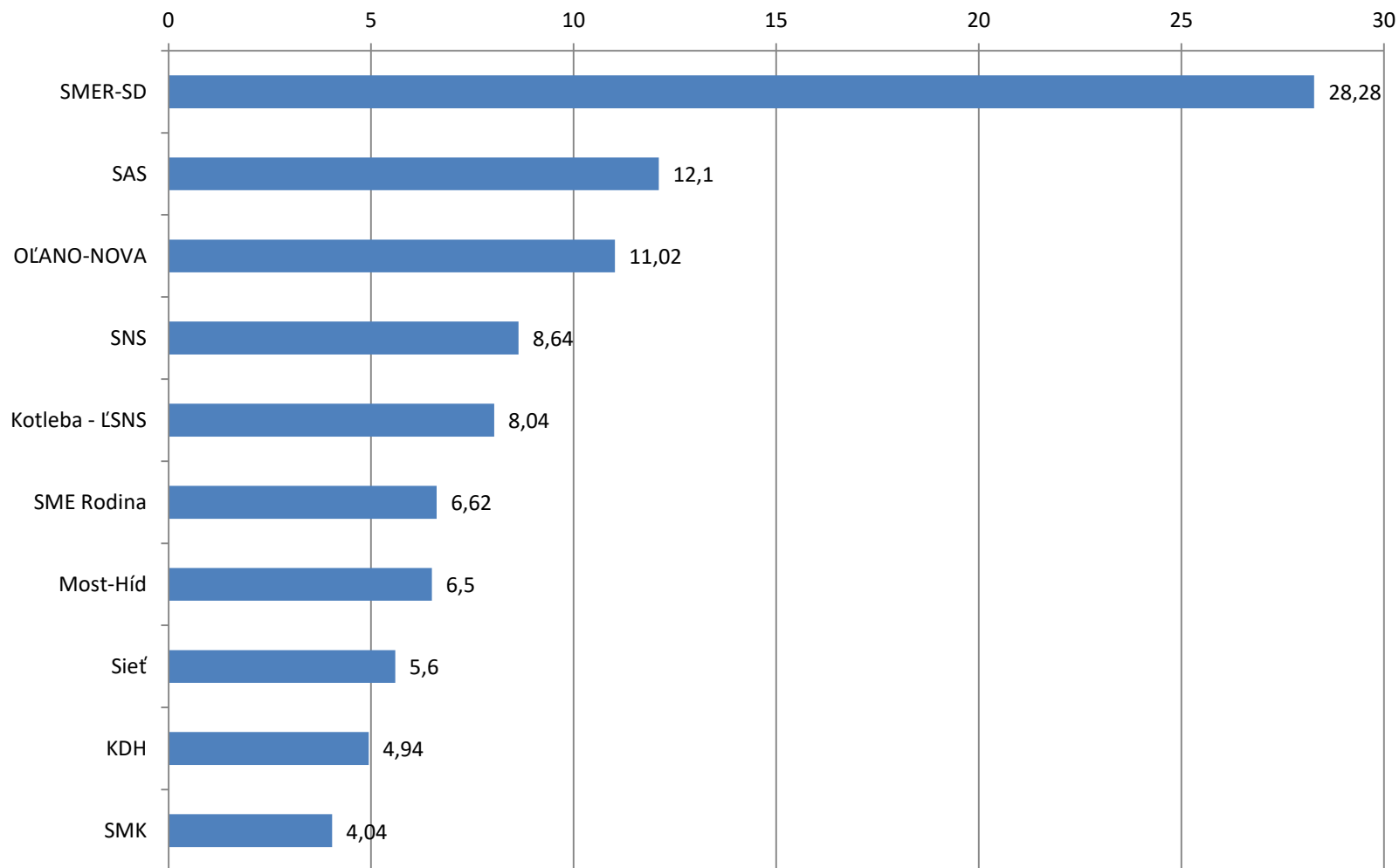
	Prieskum verejnej mienky	Prieskum medzi osobnosťami
Skôr dobrá až výborná	26 %	25 %
Ani dobrá ani zlá	33 %	25 %
Skôr zlá až mizerná	40 %	50 %

Názory na zmenu kvality demokracie za posledných 5 rokov

	Prieskum verejnej mienky	Prieskum medzi osobnosťami
Skôr sa zlepšila	18 %	13 %
Ani sa nezlepšila ani nezhoršila	36 %	16 %
Skôr sa zhoršila	43 %	71 %

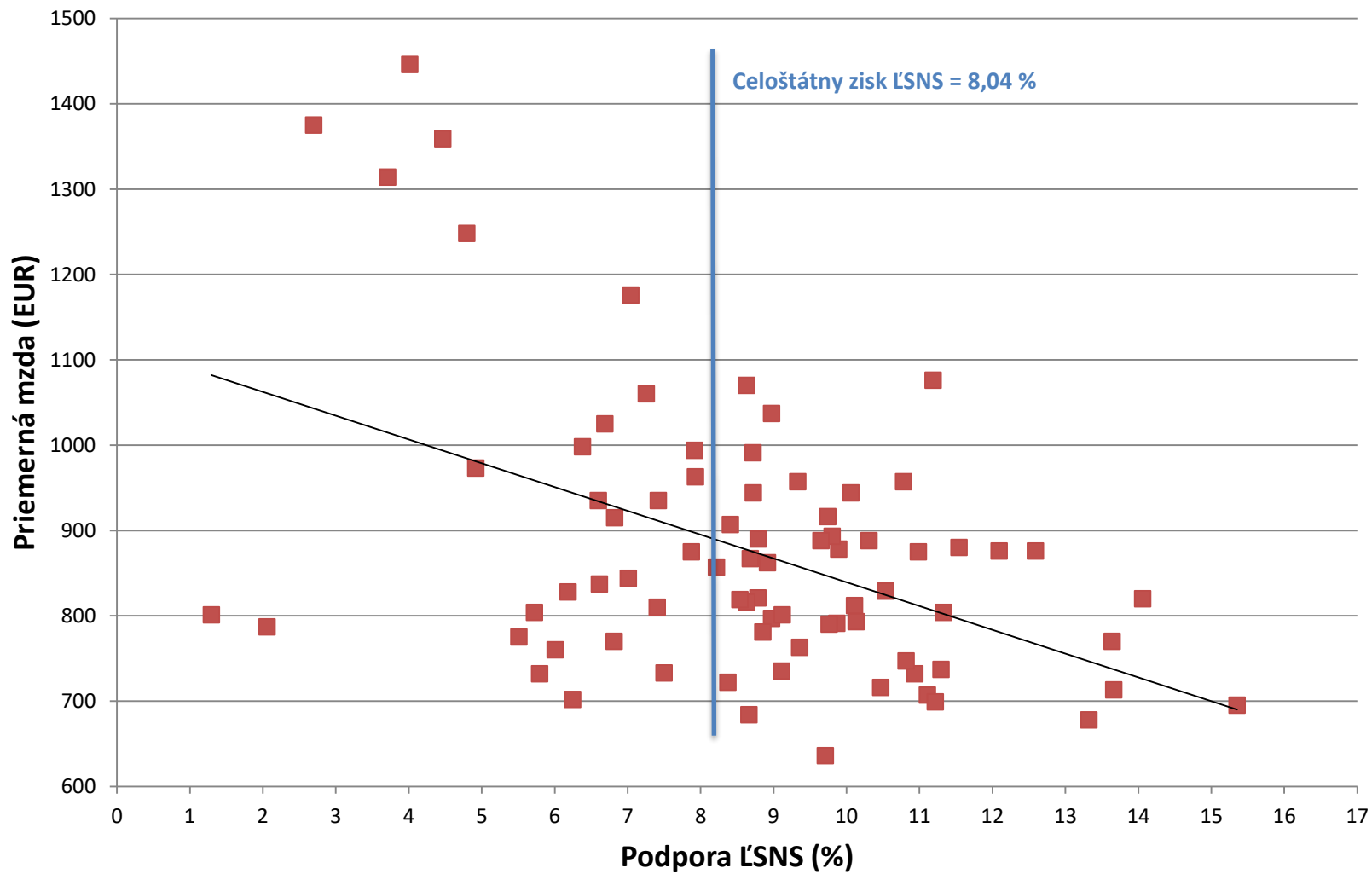
Zdroj: INEKO, 2016

Výsledky parlamentných volieb v marci 2016 (%)

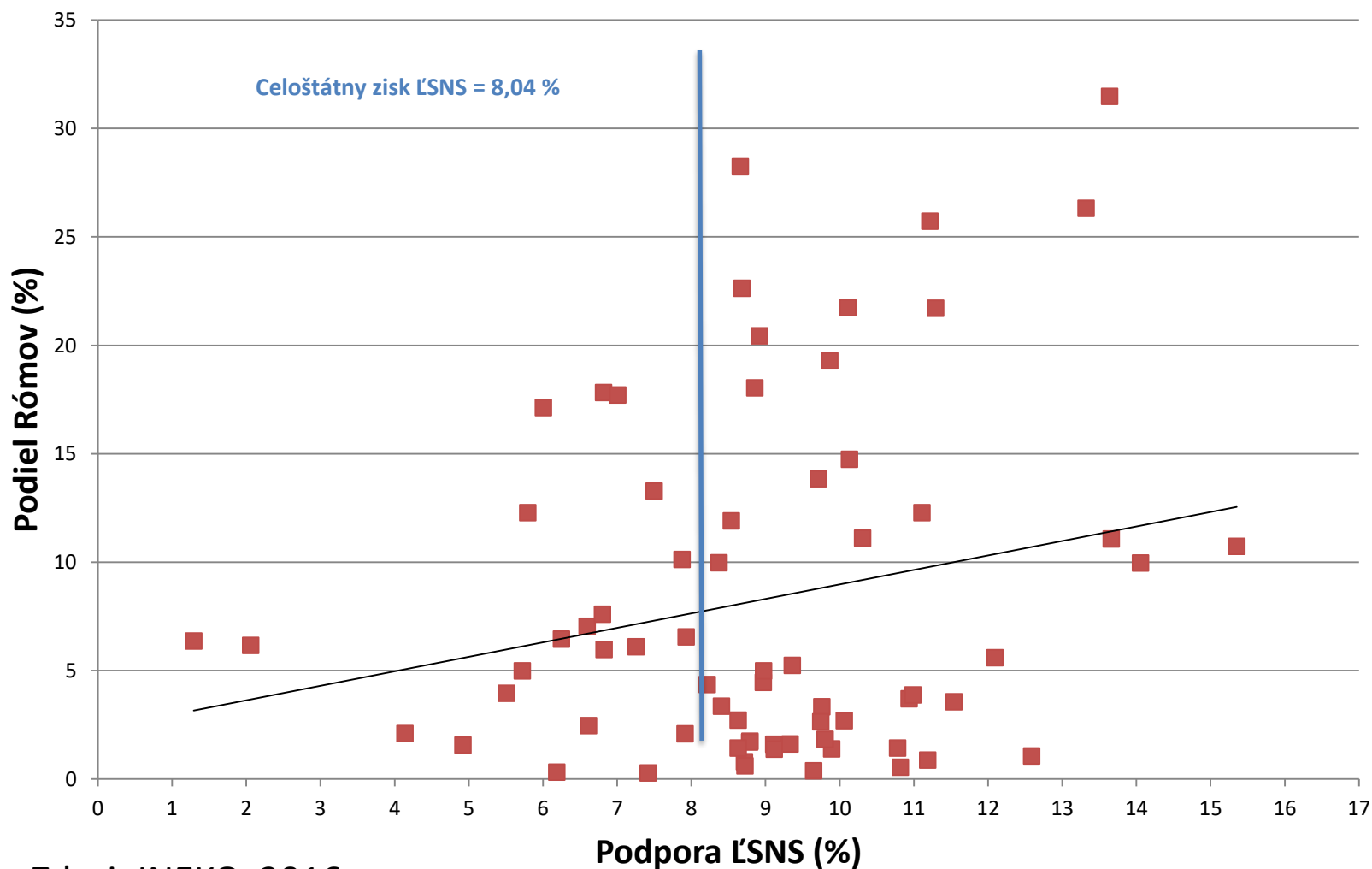
Zdroj: ŠÚ SR

Vzťah medzi podporou ĽSNS a priemernou mzdou v okresoch

Zdroj: INEKO, 2016

Vzťah medzi podporou ĽSNS a podielom Rómov v okresoch

Zdroj: INEKO, 2016

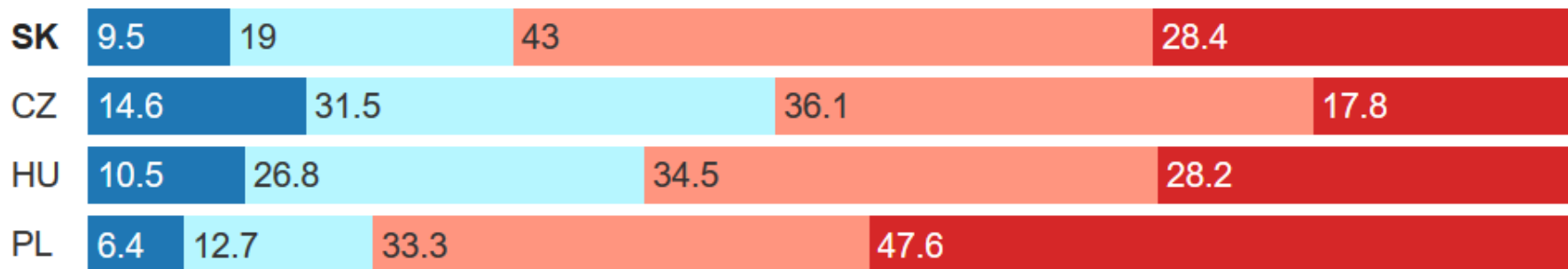
Prieskum Rady mládeže Slovenska

- Prieskum vo V4 medzi ľuďmi vo veku 15 až 24 rokov, 2017
- Vyše 700 respondentov v každej krajine

Myslíte si, že v najbližších 3 rokoch sa presťahujete natrvalo do zahraničia?

(v %)

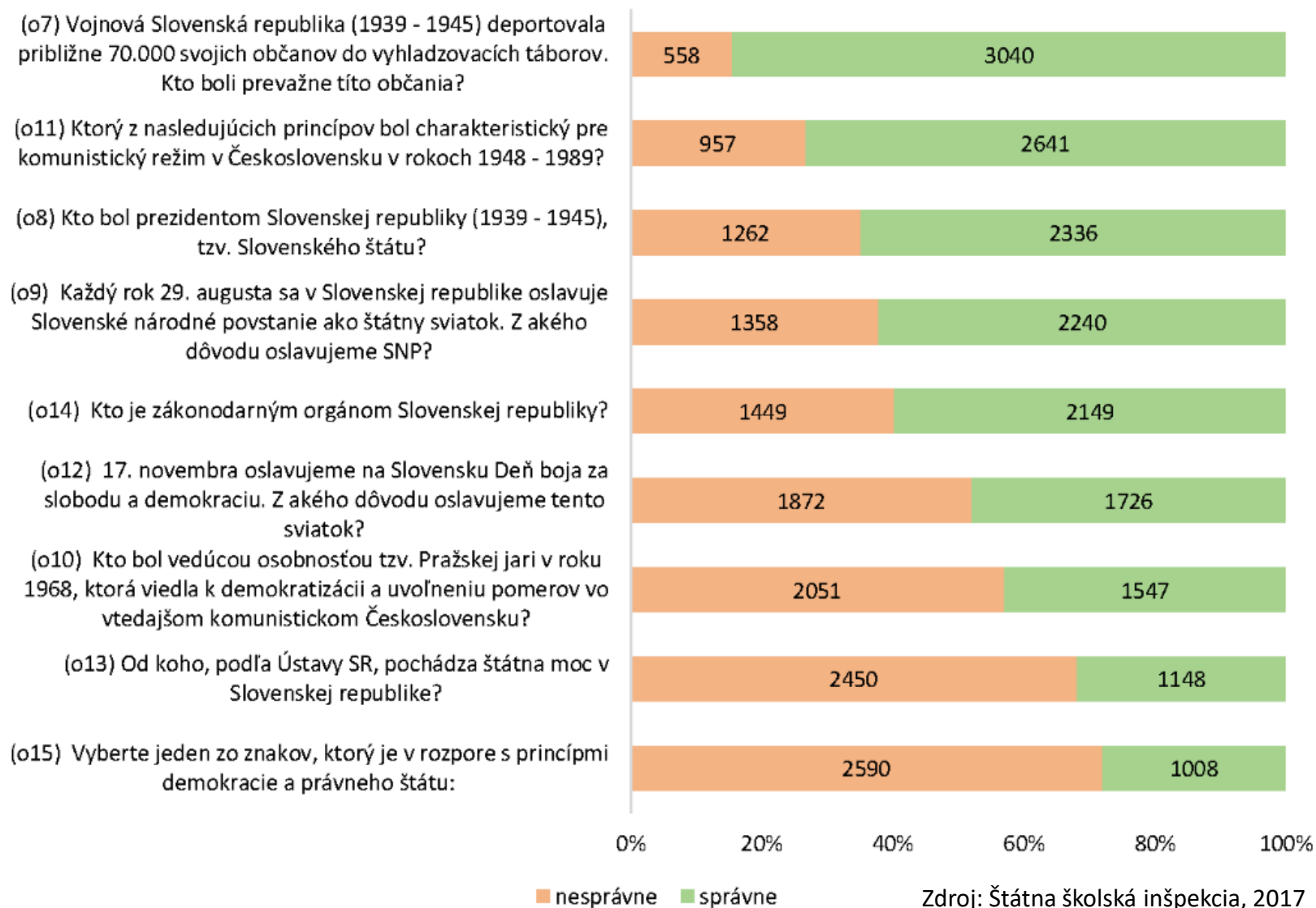
Rozhodne súhlasím Skôr súhlasím Skôr nesúhlasím Rozhodne nesúhlasím

Rada mládeže Slovenska

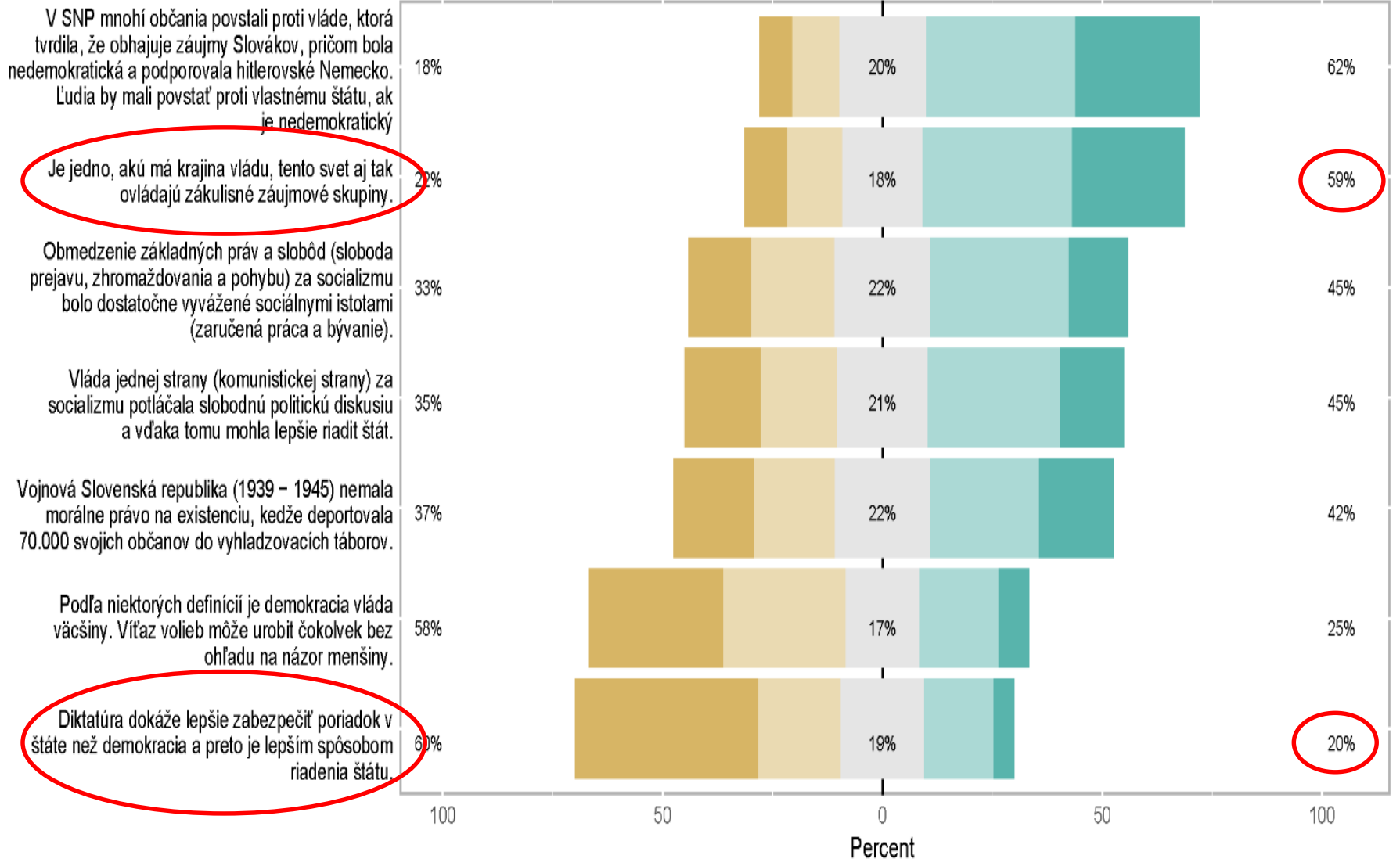
Graf 2: Počet správnych a nesprávnych odpovedí na vedomostné otázky

Počet správnych a nesprávnych odpovedí na vedomostné otázky

Zdroj: Štátna školská inšpekcia, 2017

Postoje k dejepisným témam a témam z občianskej náuky

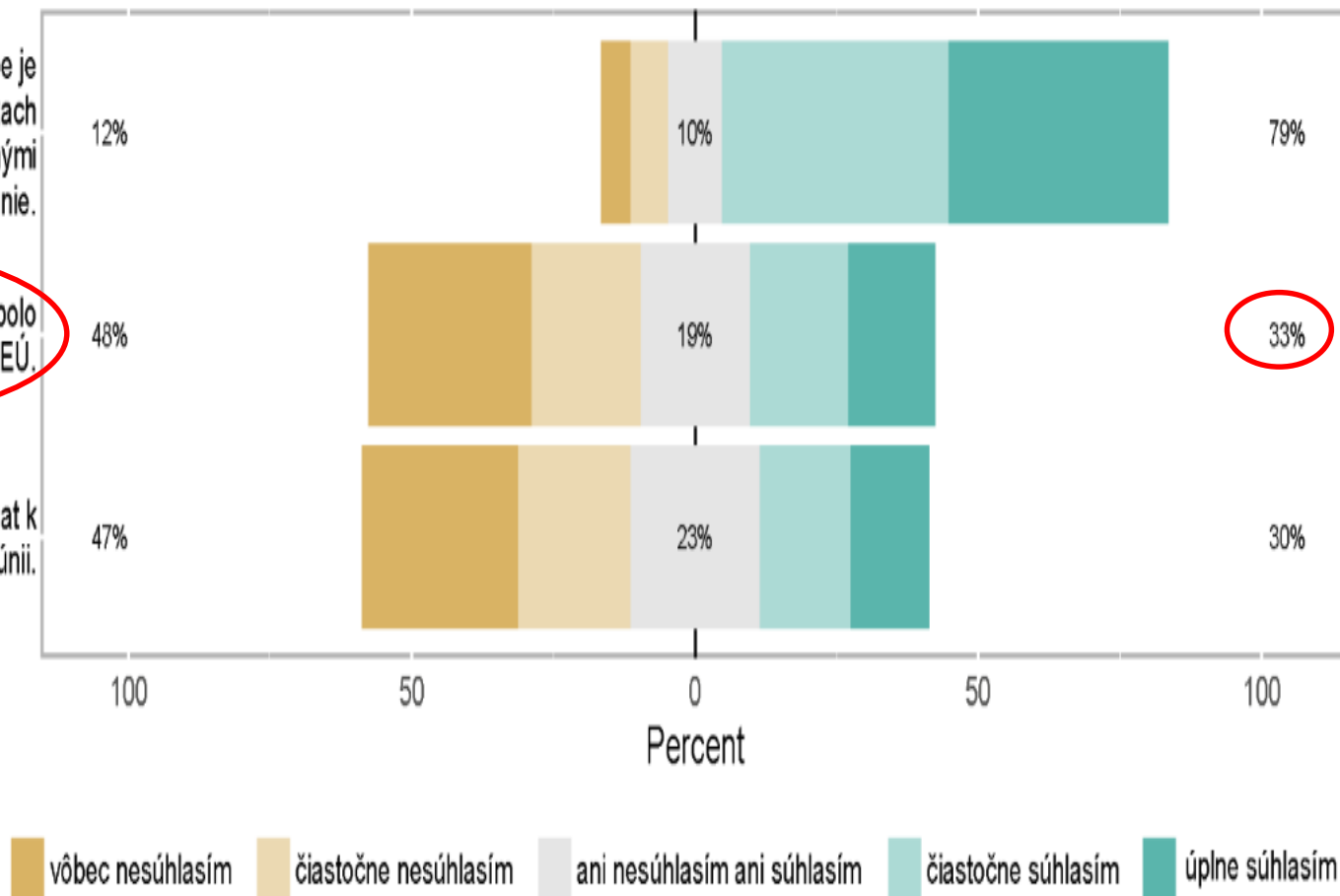
vôbec nesúhlasím častočne nesúhlasím ani nesúhlasím ani súhlasím častočne súhlasím úplne súhlasím

Postoje k EÚ

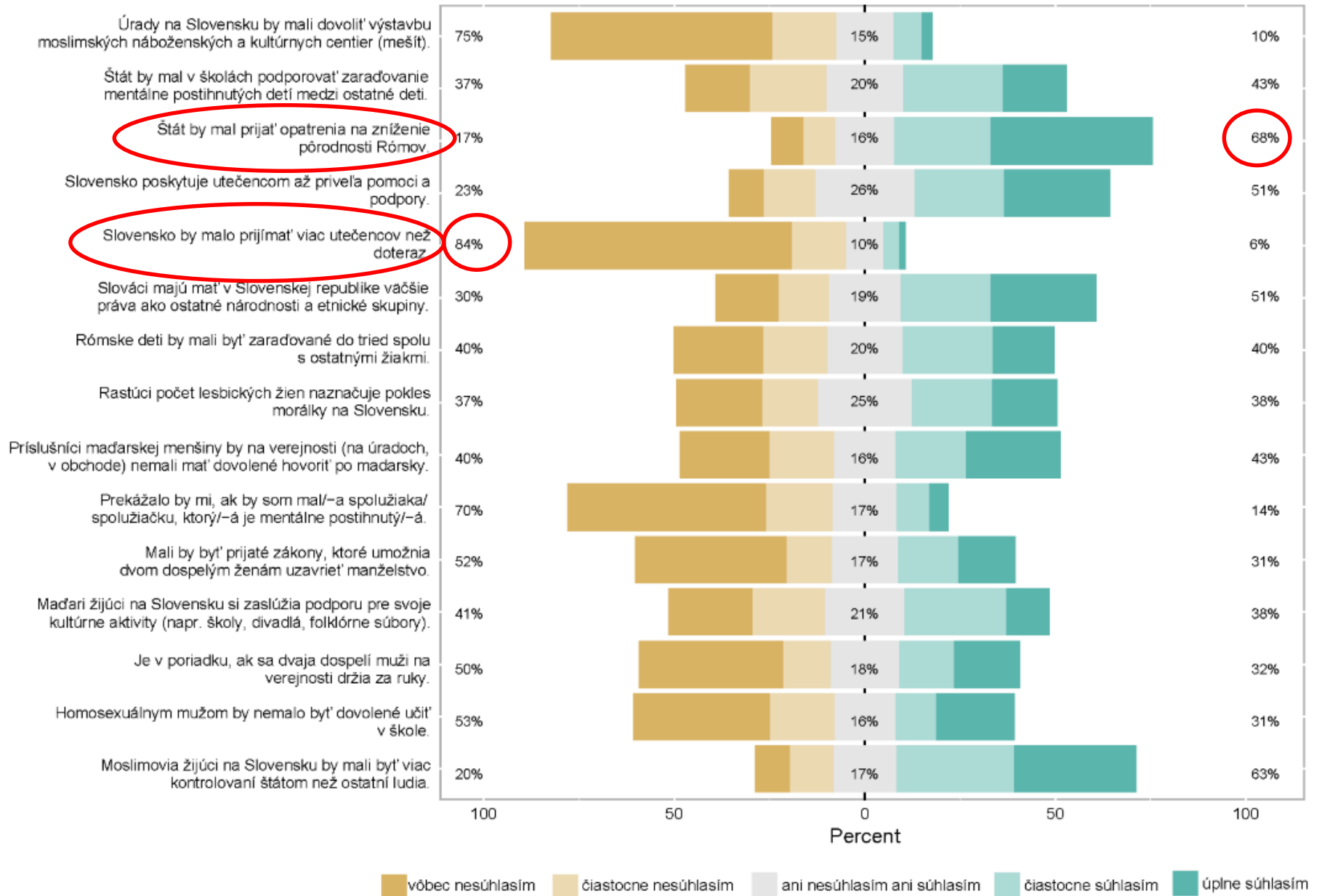
V záujme zachovania mieru a blahobytu v Európe je potrebné, aby sme o niektorých otázkach nerozhodovali sami, ale spoločne s ostatnými krajinami Európskej únie.

Slovensku by sa dalo lepšie, ak by nebolo členskou krajinou EÚ.

Slovensko by sa malo politicky viac prikláňať k Rusku ako k Európskej únii.

Postoje k menšinám

Top okamžité riešenia

	Vážený priemer
Dôveryhodné vyšetrenie kauzy Bašternák	1,52
Monitoring a hodnotenie efektívnosti projektov a tendrov v rezortoch, kde sa rozdeľujú najväčšie verejné zákazky (napr. v doprave, zdravotníctve, IT a pod.)	2,00
Zverejňovanie podrobných majetk. priznaní politikov a vysokých št. funkcionárov	2,50

Zdroj: Dotazníkový prieskum INEKO medzi 81 odborníkmi a podnikateľmi, 2016

Top dlhodobé riešenia

	Vážený priemer
Deti a študenti by sa na školách mali učiť lepšie kriticky myslieť a rozumieť významu demokracie	1,52
Posilnenie nezávislosti a verejnej kontroly polície, prokuratúry a súdov	1,53
Zvyšovanie kvality verejných služieb napríklad v školstve, zdravotníctve, súdnictve, bezpečnosti, atď. (napr. meraním a zverejňovaním výsledkov, finančnými motiváciami, atď.)	1,89
Príchod demokratických politikov	2,17

Zdroj: Dotazníkový prieskum INEKO medzi 81 odborníkmi a podnikateľmi, 2016